קרבן בשלשה פרקים פרק שלישי שקלים העדה ח.

ריבב"ן

להם זמן בפרק השואל: **מתני'** וכתוב עליהן אל"ף כ"ית גימ"ל. מפרש ביומא בפוף הוליאו לו אמר ר' יוסי למה מתב עליהן אל"ף כ"ית לידע איזה נתרמה ראשון שמלוה ברמאשון לקנות ממנה תמידין ומוספין וכתוספת נמי תניא מפני שמתחילין ומוליאין מן הראשונה: **אלפא ביתא גמ"ל.** לשון יוונית לפי שלאחר שמלך אלכסנדרוס מלך יון על כל יהודאים הכיהו ישראל בלשון יוונית וכתבו בתורה הלשון שלא יטעו בקיומה איזו ראשונה[ש] ואין מסתפקים מן הראשונה קודם הסניה ולא שניה קודם שלישית:

תקלין חדתין

שנם על מעשר בהמה עוברים על ל"ת בדרשין בר"ה (ה ב) לכן תקנו שיעשר פחות לגדל ויביא לירושלים בעלותו לרגל: **ר"פ.** דאותן שיולדו קודם לכן אין נכנסין לדיר להתעשר עם אותן שיולדו מכאן ואילך משום דהוה חדש ושן: **האלונים.** אותן שנולדו בגלות אין מתעשרין לא עם בני תשרי ולא עם בני אב כדמפרש טעמא לקמן: **ע"כ מפפנים.** עד אלול נמשך שיולדות באחרונות מתעשרות קודם ניסן דעיבורה של בהמה דקה ה' חדשים: **אלו הבכורות.** שמתעברות באחד: **אלו האפלות.** דדרים יעשפו מלשון העשופים נלכן דהיינו האפלות שמעטיפות ומתחתרות מלקבל זכר עד ניסן: **אלו ואלו בר.** דרים יתרועעו לשון רעים ויבירו לשון מעשר כמו יבעירו שנעשו רעים לבנים לדיר יחד להתעשר: **הואיל ואלו.** ר"מ אומר בא' בגלות ור"א ור"ש אומרים בא' בתקרה: **אין מצטרפין.** האלונים לא עם הנולדים בא' לבנייהו הן חדש ולא עם ה' שבתשרי דלבנייהו הן יום: ה' **בתשרי וה' בא'.** כלומר בא' שלאחר תשרי מצטרפין לא"ש שיש נרעת ניתנים ובבבלי שם פריך פשיטא ותנאי מ"ל כי היכי דמפסקי שנים ה"נ מפסקי נרעות קמ"ל כדתנן וכו': **כ"פ מפריש על דברי תלמידיו אפא.** בתמיה דקס"ד דכ"ע לכבריש כן ר"מ ור"ש בא מדקאמר הואיל ואלו אומרים הואיל ואלו אומרים לכן מתמה וכי אפשר לומר שבא לכבריש כיוצאים הם היו תלמידיו ודלא הוי מלי למיקם אטעמייהו ובזה ליה למקבע הלכה כתמן דמשמתינן עמיה ולא לכבריש. וכה"ג פריך בנבלי שלהי בכורות ומשני משום שבאלקו כזה אבות הטולם ולא הוי מלי למיקם אטעמייהו ועל דבריהם של ר"י ור"ע אמר הואיל ואלו אומרים כך ואלו אומרים כך: **דאמר לרבים הואיל ואלו אומרים כך.** ולא אמר הואיל ורבי אומר כך: **שמע לה מן הדא.** שב"ע היה תלמיד וחבר לר"ע: **בבא.** ולא הזכיר לשון רבי: **מאחד בתשרי.** אתמן לר"ש ור"ש דאמרי באחד בתשרי ר"ה לעשר בהמה: **לא כתבו.** כפירות האילן דאלונים בתר חנטה לזמן מעשר שלשם שאותם שחנטו קודם ע"ו בשנט מתעשר לשעבר: **לא כשלים.** בטיאה ויתיים אלונים בתר גידולה עד כשלים: **ליתני כל המעוברין.** דעיבור בהמה כתנן בגילון וליתני כל המעוברין מאחד בתשרי דאפקרי לאפוקי המעוברין קודם: **עד כ"ב בגלות.** דהאי לבקרבה עד ר"ה שיהיה ח' ימים עם יום כ"ב שלב בו והוי כשלים בתטיאה ואיתי שהוא נתרן למעשר ואלו שנולדו בכ"ב בו הוא שיתעשרו עם אותן שנולדו מא' בתשרי משא"כ אחר בא' אחר כ"ב שאינו ראוי להקרבה עד ר"ה ותעשר לשנה הבאה: **ר"ש כדעתיה.** דס"ל דנם שאינו ראוי להקרבה הייהו בכה"ג דמתוסר זמן נכנס לדיר להתעשר והוי כשלים עד כ"ט בו: **עד כ"ט בגלות אים לך מו.** דכ"ע קתמה אמר האלונים דמשמע דכל החודש וכאן לא מלי לתרולי הכי דר"ש לשיטתיה אזיל דקאמר ר"ש כדעתיה ור"ע ולא כרבנן דעיקר הפירכא משום דלאו לשיטתיה לא מתסבר לאוקמיה כר"ש כדאמר לר"ש נופיה כדעתיה אבל לא משום שלא יסבור כרבי. אמינא איקמתמא כיתיאלה: ה"ג **אלא כמה דאת אמר כו' אם אמר על דרבנן אי.** כלומר כמו לבי"ש צריך אתה לפרש לאותן שנולדו מכ"ג עד כ"ט מתעשרים לשנה הבאה עם בני שנתן ה"ג לרבנן. ותנא לא עסיק לפרושי הני מתוסרי זמן דמילתא דפשיטא הוא. ובירפת הפפרים שיטתא הוא דעל דהכהנת הוא מב"ע לרבנן: **ואם אומרים וכו' עולין לו תוך שנתו** נרסינן. מדאתמר הכא לרבנן עם בני שנתן ולבי"ש עם האלונים של שב שנה הבאה משמע עם בני שנשלם שנתו משעה שנולד אחיל ליה שנת מעשרו ומתסבים דיומים שהיא מתוסר זמן כתוך שנתו דהייהו מיום הולדו וכדי מני דרים לה מקרא כיון דקדושתו מרחם מתחיל למנו שנתו ג"כ מיום הולדו: **מתני' כב קופו' כו.** הסמון טלי המונה היו מכשיון בלשכה אחת ומוטלין מהן כב' קופות ומוליאין משם בכל מועד מהב' מועדות ומאר אחן כי מה שמוליאין בכל מועד משם היה בשלש קופות כל קופה מחזקת ג' סלין: **אב"ג.** בגמרא מפרש למה היה כתוב עליהן: **יונים כתוב.** שהיו רגילין בו: **גמ' תנן תניא.** שבת קכ"ו: **כמה הוא שיעורן של ולא כספיון ולא בקמיע.** שלא יאמרו התיר הספר ויתן בתוכן מעות: **גמ' כמה הוא שיעורן של**

תמן תנינן רמ"א[ט] באחד באלול ר"ה למעשר בהמה ר' אלעזר ור"ש אומרים [א]באחד בתשרי בן עזאי אומר האלוילים (הם) מתעשרין בפני עצמן א"ר [ב]חונה טעמא דר"מ עד כאן הן מתמצות לילד מן הישנות מבאן ואילך הן מתחילות לילד מן החדשות ר' יוסה בר ר' בון בשם רב [ג]חונה טעמא דר"א ור"ש [ד]לבשו כרים הצאן אלו הבכירות ועמקו' יעטפו בר אלו האפילות ירועעו אף ישירו אלו ואלו נכנסים לדיר להתעשר אמר[ה] בן עזאי הואיל ואלו אומרים כך ואלו אומרים כך ידו האלוילים מתעשרין בפני עצמן הא כיצד נולד לו בה' באב וה' באלול וה' בתשרי אין מצטרפין נולד לו בה' בתשרי וה' באב הרי אלו מצטרפין ובן עזאי מכריע על דברי תלמידיו אתא ר' ירמיה ור' מיישא בשם ר' שמואל בר ר' יצחק שכן נחלקו עליה אבות העולם ומאן [ו]נינהו [א]אבות עולם תנא ר' יונה קומי ר' ירמיה ר' ישמעאל ור"ע זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד היה דר"ע אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה הואיל ואלו אמרו כך ואלו אמרו כך רבי אבון בשם ר' שמואל בר רב יצחק שמע לה מן הדא א"ל[ז] בן עזאי על החלוקין אנו מצטערין אלא שבאת לחלוק עלינו את השווין זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד הוה לר"ע אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה אלא שבאת לחלוק עלינו את השווין: תמן[ח] תנינן [ב]כל הנולדין מאחד בתשרי עד כ"ט באלול הרי אלו מצטרפין חמשה לפני ראש השנה וה' לאחר ראש השנה אין מצטרפין ה' לפני הנורן וה' לאחר הנורן הרי אלו מצטרפין אמר רבי יוסה הדא אומרת מעשר בהמה לא עשו אותה לא כחנט ולא כשליש אין תימר כחנט ליתני כל המעוברים מאחד בתשרי עד עשרים ותשעה באלול אין תימר כשליש ליתני כל הנולדים עד עשרים ושנים באלול רבי שמאי בשם רבי [ט]ביבי ברבי חייא [א]בשליש עשו אותה כרבי שמעון דאמר ר"ש מחוסר[י] זמן נכנס לדיר להתעשר קם רבי מנא עם רבי שמאי [ב]א"ל את אמרת חדא מילתא תמן תנינן בן עזאי אומר האלוילים מתעשרין לעצמן לא אפי' נולד עד עשרים ותשעה באלול [ג]אית לך מימר בן עזאי כרבי שמעון ולא [ד]כרבנן[י] כמה ראת אמר על דרבנן מניחן לשנה הבאה והן מתעשרין עם בני שנתן כן את אמר על דבן עזאי מניחן לנורן הבא והן מתעשרין עם בני אלוים [ב]אמר רבי חייא (חונה) זאת[ז] אומרת ימים שהבכור מחוסר זמן בהן עולין לו לתוך שנתו אמר רבי מנא אמר ר' יונה אבא שמע לה מן הדא [ד]כל הבכור אשר יולד וגו' הזכר תקדיש הא כיצד

[ד]משעת לידתו את מונה לו שנה:

הלכה ב מתני' [ה]בשלש[ו] קופות של שלש שלש סאין תורמין את הלשכה

[ו]וכתוב עליהן אל"ף ב"ית גימ"ל רבי ישמעאל אומר יונית כתוב עליהן אלפ"א בית"א גמ"א [ז]אין[ח] התורם נכנס לא בפרגוד חפות ולא במנעל ולא בסנדל ולא בתפילין ולא בקמיע שמא יעני ויאמרו מעון הלשכה הענו או שמא יעשיר ויאמרו מתרומת הלשכה העשיר שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום שנאמר [3]והייתם נקיים מה' ומישראל ואומר [4]ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם: **גמ'** (ב)תמן[ט] תנינן מפנין אפילו ד' וחמש קופות ר' זעירא שאל את רבי [ז]יאשיה כמה הוא שיעורן של[ח] קופות אמר ליה נלמוד

ואחר כן מן הגר: **יונים כתוב עליהן.** היו רגילים ביונית דכתיב יפת אלהים ליפת ושכון באהלי שם יפיפיותו של יפת ישכון באהלי שם ואין לך לשון יפה בנני יפת כמו היונית: **פרגוד חפות.** כשהמלכות אוכל ומכסין אותו ומלמטה אותו הכסל קרוי פרגוד חפות ואין התורם נכנס עם הספה הכפולה הכיה שלא יתבזיהו שנתן בתיבה ממעות הלשכה: **ולא בסנדל.** שהיו נעלים עם הספה הכפולה הכיה שלא יתבזיהו שנתן בתיבה ממעות הלשכה: **ולא בתפילין.** שלא יאמרו התיר הספר ויתן בתוכן מעות: **גמ' כמה הוא שיעורן של קופות.** אמר ר' יוחנן אמר ר' אלעזר אמר ר' אבא בר כהנא אמר ר' אבא בר כהנא אמר ר' אבא בר כהנא